

OPINIE

Unbundling

Energie Nederland, jaargang 11, nr. 4 • dinsdag 18 maart 2008

Nieuwsjunk

Het is een zware tijd voor de energienieuwsjunkies. De reikwijdte van de berichten die dagelijks moeten worden geconsumeerd, wordt al breder en neemt toe in complexiteit. De dagen dat een simpele breuk in een pijpleiding, een grensgeschil of storm nog het enige causale verband was met de prijsstijgingen zijn voorbij. Wisselkoersen, werkgelegenheids cijfers, huizenprijzen, inflatie, sneeuw in China of het Midwesten, onbetaalde rekeningen, de prijs van graan en rijst, jaarrekeningen van banken, soevereine fondsen en

Arreva, die kerncentrales verkoopt alsof ze gratis bij het waspoeder worden weggegeven. In China worstelt men aan de vooravond van de Olympische Spelen met een ernstig aanbodprobleem en biobrandstoffen liggen onder vuur door de sterk gestegen voedselprijzen. Ongetwijfeld zijn er nog meer berichten die gelezen moeten worden, maar die door de beperkte bevattingsvermogens van de lezer gemist worden als relevant voor de prijs van olie.

Signaal

Prijzen geven een signaal. Maar wat te lezen uit de recente olie- en gasprijsnoteringen? De olieprijs heeft zich inmiddels met zelfvertrouwen boven de 100 dollar genesteld en de jaar-vooruit-prijs van rond de 115 dollar per vat neemt een voorschotje op nog verdere verkrapping van de markt. Daarbij speculeert de markt wellicht op een officieuze vermindering van de OPEC-productie, indien de vraag uit de VS mocht tegenvallen en niet gecompenseerd wordt door meer vraag elders. Uit pr-overwegingen en wellicht ook om George Bush niet helemaal te dissen, werd in de OPEC-vergadering in de eerste week van maart besloten het productieniveau officieel ongemoeid te laten. Met de verdergaande daling van de dollar zullen de olieministers vooral de reële koopkracht van een vat olie willen bewaken en zonodig de productie laten dalen. In de VS, waar de signalen over de neergaande economische bedrijvigheid aan kracht winnen, schoten de gasprijzen voor april - normaal een beetje de pruimentijd in het gasseizoen - omhoog naar

bijna 10 dollar per mbtu (million british thermal units), terwijl de olie-importrekening dit jaar wellicht de 400 miljard dollar zal benaderen. Inmiddels is ook de spot-LNG-prijs in Azië deze winter tot de niet misselijke prijs van bijna 20 dollar per mbtu gestegen, waardoor het shoppen van de Chinezen naar een bootje LNG zich naar de Atlantische markt heeft verschoven in de hoop daar iets te vinden dat bij hun portemonnee past. Ook de kolenmarkt vertoont tekenen van overspannenheid. In het afgelopen jaar zijn de prijzen al verdubbeld en meer stijgingen liggen in het verschiet, omdat de vraag het aanbod ruim overtreft.

Inkomensstabilisatie

Zolang de vraag het aanbod blijft overtreffen, al dan niet tijdelijk geregisseerd door producenten, blijft de opwaartse prijsdruk bestaan. Het is glashelder dat de lage koers van de dollar de producenten stimuleert om de nominale prijs van olie (en afgeleid daarvan van gas) hoog te houden. Inmiddels is ook duidelijk dat de kosten van het runnen van een producerend land net zo de pan uit rijzen als de projectkosten van de oliemaatschappijen. De prijzen van olie hebben weinig relatie met de kosten van olieproductie in OPEC-landen, maar veel meer met de behoefte aan een bepaald niveau van inkomsten. Uit een studie van PFC Energy bleek dat het havikengedrag van Venezuela in de OPEC-vergaderingen verklaard kan worden door de hoge olieprijs die het land nodig heeft om het gewenste inkomensniveau te halen. Venezuela heeft dit jaar een prijs van 94 dollar per vat nodig en volgend jaar wellicht 97 dollar om de betalingsbalans sluitend te maken. Nigeria is een goe-

de tweede met 68 dollar. Daar de olielanden weinig mogelijkheden hebben (gecreëerd) om de productie op korte termijn te verhogen, moet een dergelijk inkomen komen uit de prijs om het bestedingsniveau te kunnen vasthouden. Iran en Saoedi-Arabië doen het iets beter, maar hebben nog steeds een prijs van tussen de 55 en 60 dollar nodig. Dergelijke inkomensbehoeften leggen een solide bodem in de markt, omdat OPEC-landen er alle belang bij hebben om een hoge prijs te verdedigen.

Kip en ei

Echter, het belang van hogere olieprijsen is niet beperkt tot de OPEC-landen, maar ook internationale oliemaatschappijen met de enorme investeringen in moeilijk te winnen en kostbare projecten zien de prijs liever niet meer beneden de 50 dollar dalen. Daarbij hebben ze gezelschap van de producenten van alternatieve energiebronnen die bij het huidige prijsniveau veel gemakkelijker de markt kunnen bereiken dan bij relatief lage fossiele brandstofprijzen. Ondertussen drijven de energieprijzen de inflatie op en blijft het opletten op de financiële markten, de monetair autoriteiten en werkgelegenheids cijfers, naast natuurlijk de dagelijkse kost van moedwillige breuk bij interne conflicten in producerende landen, droge boorgaten, nieuwe projecten, grensconflicten en andere spannende avonturen voor de energienieuwsjunk. ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.

Door
Coby van der
Linde

cetera, zijn maar een greep uit het economische nieuws dat gevolgd moet worden wil je er nog een touw aan vast kunnen knopen. Daarnaast is het raadzaam om ook de grote en kleine (geo)politiek te volgen, van de discussie over potentieel nieuwe leden van de NAVO in verband met eventuele routes van pijpleidingen, een Amerikaanse oproep aan OPEC om de prijs te matigen en het antwoord van de OPEC dat het mismanagement van de economie vooral de eigen schuld is, tot een conflict tussen een premier en een president over de inrichting van de gasector en het gebruik van hindermacht. Ook de bedrijfsberichten mogen niet gemist worden: de deal van E.On met de Europese Commissie, de strijd tussen ExxonMobil en Chavez, de verkoopcijfers van